

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 LISTOPADA 1932 R.

W PRZEDEDNIU ROKOWAŃ TRAKTATOWYCH

Ogłoszenie nowej polskiej taryfy celnej i zmiana tą drogą dotychczasowej ochrony produkcji krajowej powoduje bezsprzecznie konieczność głębokich i zasadniczych zmian w całej polityce gospodarczej naszego kraju.

Przedewszystkiem więc zachodzi potrzeba zrewidowania wszystkich traktatów handlowych, co już technicznie nasuwa bardzo poważne trudności i zmusza do wykonania odpowiedzialnej i szerokiej w tym zakresie pracy.

Dotychczasowe traktaty były bądź taryfowe, bądź opierały się wyłącznie na klauzuli największego uprzywilejowania. Od tych dwóch zasadniczych form czyniono nieznaczne tylko odchylenia.

Charakter i tendencje wymiany międzynarodowej uległy jednakże ostatnio zasadniczym przeobrażeniom, co musi znaleźć odzwierciedlenie w polityce traktatowej i zmusza do reformowania dotąd stosowanych zasad. Coraz większy protekcyjizm celny, wywołany koniecznością ochrony rynków własnych, zmusił szereg państw do wprowadzenia rozmaitych restrykcji celnych. Ponadto ograniczenia dewizowe, stosowane w niektórych krajach, uniemożliwiają praktycznie wywóz, gdyż nie dają możliwości uzyskania zapłaty za sprzedany towar, zaś w najlepszym wypadku powodują konieczność długiego wyczekiwania na pokrycie. W tych warunkach Polska, która nie wprowadziła ograniczeń dewizowych i w szczerpłym zakresie stosuje zakazy przywozu — stoi otworem dla importu zagranicznego, wówczas gdy wywóz nasz jest stale hamowany i nieomal każdy dzień przynosi nowe straty i uszczuplenia.

Ograniczenia dewizowe i przywozowe odbierają zasadzie klauzuli największego uprzywilejowania jej istotną wartość, wskutek czego traktaty handlowe przestały w wielu wypadkach posiadać znaczenie praktyczne.

Następujące dane ilustrują zmniejszenie naszego wywozu do krajów, które wprowadziły ograniczenia w jakiegokolwiek formie:

1/I do 1/VIII 1931   1/I do 1/VIII 1932
Wywóz z Polski w tysiącach złotych

Austria	110.702	49.900
Bułgaria	11.016	813
Czechosłowacja	81.045	62.370
Dania	44.390	28.259
Francja	66.380	36.344
Łotwa	18.383	7.259
Niemcy	191.180	94.928
Rumunia	16.254	13.010
Szwecja	47.260	34.880
Węgry	18.006	4.605
	<u>605.616</u>	<u>332.368</u>

Cyfry te, stwierdzające zmniejszenie wywozu blisko o 50%, wymownie świadczą, jak ujemnie wpływają wszelkie ograniczenia na nasz wywóz.

W warunkach celnych i traktatowych, jakie wytworzyły się na rynkach europejskich — użytkowanie w umowach handlowych zniżek celnych na towary polskie, wzamian za zniżki celne, udzielane naszym kontrahentom — przestaje być jedyną właściwą drogą współzycia gospodarczego w zakresie wymiany towarowej. Traktaty handlowe, oparte o tę zasadę, będą posiadały realną wartość dla Polski tylko wówczas, gdy zostaną przedtem zapewnione ogólne warunki, dające bezwzględna możność całkowitego wyzyskiwania przyznanych nam zniżek celnych.

Zawarcie traktatu handlowego staje się w obecnych warunkach ekonomicznych zadaniem nader skomplikowanym. Należy bowiem powziąć decyzję, czy traktat wypadnie oprzeć na klauzuli największego uprzywilejowania, czy też na zasadach preferencyjnych lub kompensacyjnych, czy wreszcie na specjalnych kontyngentach, przyznawanych indywidualnie poszczególnym krajom; istnieje też możliwość ustalenia systemu mieszanego, łączącego kilka metod — zależnie od kraju i specyficznych jego warunków. Wybór metody jest istotnie trudny, jednak od niej zależy wartość i trwałość traktatu.

Fakt utworzenia nowej polskiej taryfy celnej jeszcze bardziej komplikuje zagadnienie. Zmiana stawek celnych powoduje konieczność cofnięcia wielu przyznanych dotąd zniżek celnych, albo ich zredukowania, w przeciwnym bowiem razie nowa taryfa celna nie spełniłaby swojego zadania. Podwyższenie niektórych ceł za artykuły, nie objęte konwencjami, będzie zapewne przedmiotem nacisku ze strony naszych kontrahentów. Zawarcie traktatu handlowego staje się zresztą ogólnie coraz trudniejsze. Jeżeli przedtem umowy handlowe wyrażały dążność do zgodnego współzycia dwóch krajów w zakresie wymiany towarowej, to obecnie rokowania posiadają charakter o wiele agresywniejszy, pod wpływem konieczności bezwzględnej ochrony rynku własnego, z drugiej strony — każdy kraj w wywozie szuka częstokroć ratunku dla zagrożonej sytuacji ekonomicznej. To też nacisk na polską taryfę celną będzie niewątpliwie silniejszy, przy jednoczesnej wstrzeźliwości w udzielaniu koncesyj dla polskiego wywozu. Z podobnymi nastrojami należy się liczyć poważnie i dlatego też obecny okres prowadzenia rokowań wydaje się mało korzystny, aczkolwiek podyktowany został koniecznością życiową.

Z BIEŻĄCEJ DZIAŁALNOŚCI ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

W okresie od dn. 15 do 31 października r. b. Związek Przemysłu Chemicznego zajmował się w szczególności następującymi zagadnieniami:

W sprawach celnych:

w porozumieniu z Dep. Ceł zwrócił się do fabryk związkowych z prośbą o dostarczenie kolekcji próbek wytwarzanych wyrobów — celem przekazania tych kolekcji specjalnym kursom towaroznawczym, zarządzanych przez Min. Skarbu dla urzędników celnych,

odbył na terenie Min. Przemysłu i Handlu narady w sprawie zmian stawek celnych w grupie tłuszczowej,

odbył na terenie Min. Przemysłu i Handlu narady w sprawie dumpingowego importu oleju rycynowego z Rosji i złożył wnioski, zmierzające do przeciwdziałania temu importowi.

W sprawach traktatowych:

w związku z rewizją traktatu polsko-austriackiego, Związek sformułował opinię w sprawie żądań austriackich i zaktualizował postulaty przemysłu chemicznego w zakresie wywozu, składając odpowiedni memoriał. Jednocześnie Związek wziął udział w posiedzeniu Komitetu polsko-austriackiego przy Izbie Przemysłowo-Handlowej w Warszawie.

W sprawach kolejowych:

wystąpił do Min. Komunikacji o utworzenie taryfy eksportowej dla olejów impregnacyjnych, wystąpił o zniżkę taryfy kolejowej na przewóz węgla drzewnego wewnątrz kraju,

wystąpił o skreślenie naftaliny oczyszczonej z załącznika III część I B.

FABRYKACJA MAS PLASTYCZNYCH W POLSCE

W naszych publikacjach wskazywaliśmy wielokrotnie na potrzebę zorganizowania w kraju produkcji mas plastycznych, których zastosowanie jest bardzo szerokie i obejmuje wciąż nowe dziedziny. Ważnym argumentem, przemawiającym na korzyść uruchomienia takiej produkcji — jest fakt posiadania w kraju licznych surowców, niezbędnych do wytwarzania mas plastycznych. Obecnie — możemy z zadowoleniem stwierdzić, że sprawa z dziedziny postulatów i projektów weszła w stadium realizacji.

Notujemy więc poczynania, mające na celu fabrykację celuloidu. Ogłoszone niedawno znaczne powiększenie stawek celnych na celuloid miało właśnie na widoku zapewnienie wzmocnionej ochrony rozpoczynającej się krajowej produkcji. Wprawdzie — jeden z podstawowych surowców, mianowicie kamforę, trzeba będzie importować, lecz nitroceluloza jest wytwarzana w kraju, zaś kierownictwo Monopoli Spirytusowego w poszukiwaniu nowego klienta zapewne ustali na niskim poziomie cenę spirytusu, niezbędnego do fabrykacji celuloidu.

Jeszcze donioslejszym wydaje się rozpoczęcie przez Fabrykę Kabli w Krakowie produkcji bakelitu i pokrewnych mas, otrzymanych przez kondensację fenolu lub krezolów z formaliną. Bakelity, dzięki swej trwałości, niepalności i właściwościom izolacyjnym, stanowią cenny nowoczesny materiał, stosowany na wielką skalę w zakresie elektrotechniki, automobilizmu, przedmiotów domowego użytku i t. d.

Surowce do fabrykacji bakelitu znajdują się w Polsce w obfitości; istnieje też szereg zakładów oddawna sprowadzających masy bakelitowe; produkcja, zainicjowana w Krakowie, zapewni dotkliwą lukę w naszym przemyśle chemicznym.

WSRÓD KSIAŻEK

W tomie XII Roczników Chemji za r. 1932 ukazała się interesująca praca p. Dr. S. Ołotkiego „Z badań nad związkami inozyto-fosforowemi”, poświęcona w szczególności połączeniom inozytofosforanu żelaza z amoniakiem i aminami. Autor otrzymał szereg połączeń inozytofosforanu żelaza z metyloaminą, dwuetyloaminą, trójmetyloaminą, piperydyną, etylenodwuiminą i piperazyną oraz amoniakiem, zanalizował te połączenia, opisał ich właściwości chemiczne i zaproponował wzory.

Ukazała się drukiem praca Inż. Michała Bornsteina „Fizjo- i psychotechnika w przemyśle chemicznym i farmaceutycznym”. Autor zdaje sprawę z badań fizjotechnicznych i psychotechnicznych chemików i farmaceutów, proponując odpowiednie próby.

Nakładem Polskiego Komitetu Normalizacyjnego ukazało się sprawozdanie z działalności P. K. N. za okres od 1 kwietnia 1931 do 31 marca 1932 r. Celem zaoszczędzenia wydatku, sprawozdanie zostało ogłoszone w formie broszury hektografowanej. W okresie sprawozdawczym pracowały 22 komisje, ogłaszając 505 norm. W zakresie Komisji Technologji Chemicznej działały następujące podkomisje: trwałości wyfarbowań, metod analizy węgla kamiennego, wyrobów ogniotrwałych i ceramiki szlachetnej, farb i lakierów, technicznych wyrobów gumowych, tłuszczów i olejów roślinnych i zwierzęcych, farmaceutyczna, norm karbidu handlowego, sortymentów węgla, skór.

ZE SPRAW EKSPORTOWYCH

Jako skutek konferencji w Otawie, Kanada podniosła cła generalne na salmjak i biel cynkową, zachowując bezcłowy przywóz dla Anglii. W rezultacie — rozpoczęty wywóz tych artykułów z Polski zostaje zahamowany całkowicie. Sekcja Eksportowa wielokrotnie już wypowiadała opinie o konieczności przyspieszenia rokowań o traktat handlowy z Kanadą, gdyż wszelkie trudności celne, napotymane przez przemysł chemiczny, mogą być usunięte jedynie na tej drodze.

Anglja podniosła cło na obuwiu gumowe.

Szwajcaria ogłosiła w ostatnich dniach zakaz przywozu przędzy jedwabiu sztucznego, wskutek czego eksport polski został zahamowany i zredukowany do minimalnych ilości.

Estonja przyznała niektórym krajom bezcłowy wwóz bieli cynkowej na zasadzie klauzuli bałtyckiej. Polska, nie posiadająca uprawnień do korzystania z tej klauzuli, traci całkowicie rynek estoński.

Sekcja Eksportowa rozpoczęła badania rynków Afryki Południowej, gdzie zarysowują się możliwości eksportu produktów chemicznych.

KRONIKA

Dn. 13 października r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego, na którem — między innymi — przyjęto w poczet członków Związku Sp. Akc. „Laokoon”, Lwów, Kapielna 6. Zarząd wysłuchał sprawozdania z prac Związku w zakresie spraw traktatowych i celnych oraz sprawozdania z XII Kongresu Chemji Przemysłowej w Pradze.

Posiedzenia Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego odbywać się będą w drugi czwartek każdego miesiąca, o godz. 5-ej ppół. Posiedzenia Prezydium Zarządu odbywają się stale we wtorki, o godz. 1-ej ppół.

Celem dokładnego omówienia spraw, związanych z nową taryfą celną — przede wszystkim w płaszczyźnie zapowiedzianych rokowań o zawarcie nowych traktatów handlowych, tudzież celem zorientowania się w bieżących potrzebach przedsiębiorstw związkowych — odbywają się na terenie Związku Przemysłu Chemicznego narady przedstawicieli zrzeszonych fabryk chemicznych z Dyrekcją Związku. Dotychczas narady takie przeprowadzone zostały z następującymi przedsiębiorstwami: Fabr. Chemiczna „Edward Klein i S-ka”, Sp. Akc. Zakładów Chemicznych w Częstochowie, Sp. Akc. „Dr. Rattner i S-ka”, Sp. Akc. „Sommer i Nower”, Sp. Akc. „Setzer i Werner”, Sp. Akc. „Alba” i „Wata”. Narady te dają pozytywne i pouczające rezultaty i będą kontynuowane nadal z przedstawicielami wszystkich wchodzących w skład Związku Przemysłu Chemicznego przedsiębiorstw.

Wskutek inicjatywy Centr. Zw. Przemysłu Pol. w dn. 25 października odbyło się zebranie poświęcone sprawom handlu Polski z Z. S. S. R. oraz ocenie doniosłości Sowpoltorgu, jako głównego aparatu obrotów z naszym wschodnim sąsiadem. Sprawozdanie z 6-cioletniej działalności Sowpoltorgu jest do przejrzania w biurze Związku.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 81 z dn. 30 września r. b. ukazało się pod poz. 712 Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 25 września 1932 r. o wykonywaniu praktyki lekarskiej.

Aczkolwiek Rozporządzenie to obejmuje przepisy o wykonywaniu praktyki lekarskiej, to jednak w art. 11 Rozporządzenia sformułowane są postanowienia, dotyczące ogłaszania i reklamowania środków leczniczych. Mianowicie, Rozporządzenie powierza Ministrowi Opieki Społecznej normowanie drogą Rozporządzeń sprawy ogłoszeń, komunikatów i innych reklam, dotyczących sprzedaży środków leczniczych. Rozporządzenie zabrania reklamowania środków leczniczych niedopuszczonych do obrotu w kraju, zabrania reklamowania środków leczniczych dopuszczonych do obrotu w kraju — w formie zawierającej błędne informacje lecznicze, zabrania reklamowania preparatów odżywczych i przedmiotów użytku w formie, zawierającej wskazania lecznicze.

W Dz. Ust. Nr. 84 z dn. 7 października r. b. ukazał się pod poz. 726 tekst konwencji handlowej i nawigacyjnej między Polską i Rumunją, z dn. 23 czerwca 1930 r., oraz pod poz. 727 oświadczenie rządowe w sprawie wymiany odpowiednich dokumentów ratyfikacyjnych.

W Dz. Ust. Nr. 88 z dn. 17 października r. b. ukazało się pod poz. 746 Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 10 września 1932 r. w sprawie wykonania Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 11 lipca 1932 r. o Monopolu Spirytusowym.

Omówienie tego Rozporządzenia zamieścimy oddzielnie.

Jak już donosiliśmy w Nr. 18 „Wiadomości Przemysłu Chemicznego”, ogłoszone zostało w Dzienniku Ustaw Nr. 76 z dn. 7 września r. b. Rozporządzenie w sprawie podwyższenia stawek celnych na celuloid. Właściwe brzmienie nowej redakcji poz. 68, p. 3 taryfy celnej jest następujące:

Poz. 68, p. 3. Celuloid nieobrobiony, chociażby zabarwiony, w kawałkach, łuskach; odpadki zł. 200 od 100 kg.

ECHA

* P. Inż. Zygmunt Platowski ustąpił z dn. 1 listopada r. b. ze stanowiska Prezesa Zarządu Sp. Akc. Eksploatacji Soli Potasowych we Lwowie i wobec tego złożył mandat Przewodniczącego Sekcji Nawozowej Związku Przemysłu Chemicznego. Panu Prezesowi Platowskiemu wyrażamy na tej drodze podziękowania za owocną współpracę ze Związkiem.

Stanowisko Prezesa Zarządu Sp. Akc. Eksploatacji Soli Potasowych objął p. Ludwik Horoch, któremu składamy życzenia najpomyślniejszej działalności ku pożytkowi całego przemysłu chemicznego.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW
PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	450 zł.	Kwas siarkowy 60° Bé	7,37 zł.
Alkohol metylowy techniczny 90%	170 "	" solny 19°/21° Bé	12,25 "
" " czysty 99%	300 "	" octowy techn. 30%	100 "
* Amoniak skroplony za 1 kg NH ₃	1,80 "	Mączka kostna odklejona 30% P ₂ O ₅	15 "
* Azotniak mielony za 1 kg % N ₂	1,48 "	" rogowa 13/14% N ₂	— "
" " granulowany za 1 kg % N ₂	1,63 "	Naftalin surowy prasowany	28,00 "
Azotan amonu	100 "	" czysty w łuskach	52,50 "
Benzol handlowy 90%	80 "	Octan sodu	120 "
" " czysty	92 "	" ołowiu	215 "
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13,50 "	Oleina zwierzęca destylat	210 "
* Boraks	110—125 "	" " saponifikat	200 "
Chlorek cynku 50° Bé	40 "	Oleum 20%	19,24 "
Chlorek wapna bielący	36 "	Olej lniany	125 "
Chlorek wapnia (CaCl ₂)	20—22 "	* Potaż kalcynowany 90/95%	120 "
Chloroform czysty	800 "	* Potaż żrący topiony 88/92%	140 "
" " „pro narcosi“	1,800 "	Pirydyna czysta dla celów analitycznych	— "
Eter siarkowy	390 "	za 1 kg	9,75 "
* Fenol czysty	265 "	Smola preparowana	17,50 "
Formalina 40%	270 "	Saletra sodowa 15,5% N	32,25 "
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	275 "	Siarczan amonu	28,40 "
" " techniczna 85/88%	175 "	* Siarczan miedzi	110—125 "
* Karbid granulowany	75 "	* Siarczek sodu 60/62%	60 "
Karbolinum	29,75 "	Soda amonjakalna	25 "
Klej kostny	205 "	" kaustyczna	60 "
Klej skórny	260 "	Sól glauberska kalcynowana niemielona	14,25 "
Krezol	128 "	Stearyna	185 "
* Kwas azotowy 30° Bé w przel. na 100%	100 "	Superfosfat 16%	9,28—9,92 "
HNO ₃	100 "	Toluol czysty	105 "
Kwas mrówkowy 85%	241 "	Żelatyna techn.	400 "

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 100 kg loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

KOMUNIKACJA LOTNICZA ZAPEWNIĄ MAKSIMUM WYGODY,
OSZCZĘDNOŚCI CZASU I BEZPIECZEŃSTWA

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne: „PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BO- RUTA Sp. Akc.“, Zgierz, tel. Łódź 121-01; Warszawa, Bednar- ska 2, tel. 659-99.	„FR. KARPINSKI SPÓŁKA AK- CYJNA“, Warszawa, Wolność 9, tel. 11-06-00.	Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat): „ZAKŁADY SOLVAY W POL- SCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.
„WOLA KRZYSZTOPORSKA“ Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.	Gliceryna farmaceutyczna i technicz- na: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.	Oleina zwierzęca: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.
„PABJANICKIE TOWARZYST- WO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO“, Pabjanice, tel. Łódź 21-86.	Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LE- VER“ Sp. Akc., Warszawa, Nowy Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.	Słomka i włosie wiskozowe: Sp. Akc. TOMASZOWSKA FA- BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA- BIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
ZAKŁADY CHEMICZNE W WIN- NICY, S. A. Henryków pod War- szawą, Tel. II podm. Henryków 5. Biuro sprzedaży: H. Weiss i S-ka. Łódź, Piotrkowska 80, tel. 186-12.	Gumowe artykuły techniczne: Sp. Akc. „WOLBROM“, Warsza- wa, Wierzbowa 9, tel. 760-80.	Smola pierwszorzędowa: Zakłady „ELEKTRO“, Łaziska Górne, G. Śląsk.
Chlorek wapna bielący. Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.	Jedwab sztuczny: Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FA- BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA- BIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.	Soda amonjakalna, krystaliczna i kau- styczna: „ZAKŁADY SOLVAY W POL- SCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.
Chlorek wapnia (CaCl ₂): „ZAKŁADY SOLVAY W POL- SCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.	FABRYKA PRZEDZY I TKANIN SZTUCZNYCH „CHODAKÓW“, Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel. Sochaczew 81.	Soda kaustyczna. Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.
Farmaceutyczne przetwory: Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN“, Warszawa, Daniłowiczow- ska 16, tel. Centrala-Spiess.	Karbid: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.	Stearyna: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.
„PABJANICKIE TOWARZYST- WO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO“, Pabjanice, tel. Łódź, 21-86.	Zakłady „ELEKTRO“, Łaziska Górne, G. Śląsk.	Żelazokrzem 45% i 75%: Zakłady „ELEKTRO“, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego“ bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej—Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11